

Weidevogelbeschermingsgroep Westelijk Eemgebied

RESULTATEN-VERSLAG 2024

30 oktober 2024

**Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken, Hilversum, 2024, uitgave 330.
e-ISSN: 2950-533X**

© Copyright 2024 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum.

Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

INLEIDING

Dit jaarverslag bevat een overzicht van de activiteiten en de resultaten van de weidevogelbescherming in 2024.

De Weidevogelbeschermingsgroep Westelijk Eemgebied is onderdeel van de Vogelwerkgroep het Gooi en omstreken; <https://www.vwggooi.nl>

DE WEIDVOGELS EN DE INRICHTING WEIDVOGELGEBIED

Weidevogels horen bij het typisch Nederlandse weidelandschap. Helaas zijn ze nationaal gezien sterk afgenomen in de afgelopen decennia. De grootste oorzaak voor deze achteruitgang is het verdwijnen van geschikt broedgebied door het steeds intensievere gebruik van het boerenland. Bovendien staan de overgebleven weidevogelkerngebieden door woningbouw, aanleg van infrastructuur en toenemende recreatie en predatie extra onder druk. Naast iconische steltlopers als de grutto, kievit, tureluur en scholekster zijn er meer weidevogelsoorten (grondbroeders), zoals de slobbeend, zomertaling, krakeend, veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart. De grutto wordt gezien als een gidssoort; gaat het goed met de grutto, dan is het biotoop ook geschikt voor vele andere weidevogelsoorten en tal van typische planten en dieren van het weidelandschap, zoals pinksterbloemen, Koekoeksbloem, argusvlinders en hazen. Door de inzet van agrarische collectieven, deelnemende boeren en natuurorganisaties kent Nederland nog steeds een aantal prachtige weidevogelkerngebieden waar de lokale populaties stabiel zijn of zelfs weer licht toenemen, zoals in Eemland. De grutto is een icoon voor de biodiversiteit van het platteland en vertegenwoordigt een belangrijke drager daarvan: de boerenlandvogels. Met ca. 25.000 broedparen een nog vrij algemeen voorkomende soort, en (nog) wordt aangetroffen op zowel speciaal voor weidevogels beheerd grasland als op reguliere, intensieve melkveebedrijven. Weidevogels zijn voor hun voortplanting en voedsel afhankelijk van extensief kruidenrijk grasland, met voldoende drassigheid en bij voorkeur in een mozaïek van meerdere percelen in het landschap. Dat betekent het voedselaanbod op peil houden in het voorjaar en zorgen voor zo min mogelijk verstoring in de broedperiode.

Weidevogels hebben rust nodig om hun eieren uit te kunnen broeden en kuikens op te laten groeien. Om deze reden hebben kruidenrijke graslanden in het weidevogelbeheer een uitgestelde maaidatum tot minimaal 15 juni. En steeds vaker tot 1 juli. Rust betekent ook zo min mogelijk verstoring.

Verstoring kost energie van de broedende vogels, zorgt ervoor dat eieren kunnen afkoelen en het broedsucces negatief beïnvloedt, maar maakt ook dat nesten en vogels beter traceerbaar zijn voor predatoren.

Een hoger waterpeil werkt positief uit op een latere de grasgroei. Dit wordt mede bereikt via het steeds meer aanleggen van de plas-dras situaties. Het aantal plas-dras situaties is in geheel Eemland vanaf 2016 naar 2024 gestegen van 41 plekken naar 109 plekken.

Voorweiden (tot eind april/begin mei) is ook een effectieve maatregel. Een bredere toepassing van het bestaande ‘voorweiden’- pakketten lijkt een goede aanvulling te kunnen zijn voor het broedsucces.

Vooraf in ongunstigere (droge en warme) voorjaren is op de rijkere percelen het combineren van hoger waterpeil via plas-dras, niet of later bemesten en/of voorweiden welhaast noodzakelijk.

Recent onderzoek wijst erop dat het aantal kuikens dat het voorjaar overleeft laag is. Leefgebieden met voldoende voedsel in de vorm van insecten en regenwormen zijn een must voor kievitskuikens. Daarnaast is structuurrijke vegetatie belangrijk om voldoende schuilgelegenheid te bieden aan de jongen en zo predatie te beperken. Zonder een bodem vol krioelend leven en begroeiing om in weg te kruipen, kunnen kuikens niet succesvol opgroeien. Voor een meer gedetailleerder beeld te krijgen van de kuikenoverleving in de periode voor het uitvliegen worden in diverse onderzoeken gezinnen met kuikens gevolgd. Vlak voor het uitkomen van de eieren wordt één van de ouders voorzien van een radiozendentje (0.9 gr) en krijgt deze een kleurmerk op de ondervleugel(s). Met behulp van een antenne zoeken we de zenders om de 4 dagen terug tot de kuikens 25 dagen oud zijn en kunnen vliegen. Hierdoor kan eenvoudig achterhaald worden of de ouders nog kuikens hebben en welke habitats de kuikens gebruiken. Bij de alarmtellingen is namelijk niet bekend of de kuikens al oud genoeg zijn om te kunnen vliegen of misschien pas uitgekomen zijn.

Naast predatie zijn er sterke indicaties voor andere belangrijke factoren die de kuikenoverleving beïnvloeden. Een recente Duitse studie toonde een daling van ruim 75% van de biomassa vliegende insecten over de afgelopen 27 jaar aan. Ook Nederlands meetreeksen aan vliegende insecten (CBS, Vlinderstichting) tonen een vergelijkbare afname. Waarschijnlijk is het een combinatie aan factoren die de lage kuikenoverleving verklaart: kuikens hebben ondergewicht en lopen daardoor meer risico dood te gaan. Doordat ze er langer over doen om vliegvlug te worden en meer tijd besteden aan foerageren, lopen ze meer risico om gepredeerd te worden in jaren met hoge predatiedruk.).

Opgroeiende gruttokuikens leven in eerste instantie niet van regenwormen, maar van de insecten die ze meestal van de vegetatie plukken. Er zijn echter steeds

minder insecten en landbouwintensivering is een van de oorzaken. Als we de groei en overleving van kuikens in graslanden met verschillend beheer meten, geven grutto's directe informatie over insectenrijkdom en het herstel van insectenpopulaties.

Weidevogels leggen hun eieren in graslandgebieden en brengen hun jongen hier ook groot. Ze broeden ongeveer vanaf maart tot en met juni, de broedduur is tussen de 20 en 28 dagen. De eieren liggen vaak in een zelfgemaakt nest of een ondiep kuiltje omringd door vegetatie. Ze leggen de eieren het liefst op plekken met voldoende beschutting, dus in hoog gras. Kieviten en scholeksters broeden ook op vrijwel kale grond in een eenvoudig kuiltje met wat strootjes.

De gemiddelde weidevogel kan tussen de 7-18 jaar oud worden, als ze in een geschikt leefgebied opgroeien. De kwaliteit van het vogelgebied hangt af van de openheid, de mate van verstoring, de beschikbare hoeveelheid voedsel, predatie en weersomstandigheden.

Kievit kuikens

Voortgaande intensivering en versnippering van het grondgebruik in het landelijk gebied heeft geleid tot een drastisch tekort aan geschikt leefgebied voor de weidevogels. Denk hierbij aan verlagen van het grondwaterpeil,

intensief bemesten, vaak en vroeg maaien. Maar ook uitbreiding van ons wegennet en de bouw van woonwijken zorgen voor afname van goed leefgebied. Er verdwijnt hiermee voorgoed leefgebied en een deel van het leefgebied wordt fors minder geschikt. Weidevogels hebben hier geen tijd en ruimte om hun broed- en opgroeycyclus te voltooien waardoor de overlevingskans van weidevogelkuikens bijzonder klein is.

Ook wordt er steeds meer nagedacht over verdienmodellen en nieuwe mogelijkheden voor duurzame financiering van boeren, die weidevogels een goede plaats in hun bedrijf (willen) geven.

Binnen ons gebied is er zeker sprake van een intensieve bescherming, zoals via nestbescherming en het monitoren, het vossenbeheer, vershralen van de grond, ruige mest in plaats van drijfmest, waterpeil verhogen, steeds meer plas-dras gebieden en kruidenrijk grasland inrichten.

Plas dras situatie met kruidenrijk grasland

"Echte" weidevogels eten met name regenwormen, larven, emelten en andere insecten die ze in de grond vinden. Net zoals andere trekvogels vliegen ze elk najaar naar zuidelijke streken, bijvoorbeeld naar Portugal en Mauritanië. Tijdens deze trek stoppen ze om op kracht te komen op zogenoemde pleisterplaatsen.

Hierna trekken ze verder naar de overwinteringsgebieden en hier blijven ze tot het voorjaar, om extra vet op te slaan en conditie op te bouwen. Deze plaatsen zijn van cruciaal belang voor de overleving van de populatie. De kievit is meer een korte- en middellange-afstandstrekker, pendelt heen en weer met vorstgrens. In zachte winters overwinteren grote aantallen in ons land. Bij vorst trekken veel kieviten naar Engeland en Frankrijk.

Nederland is van oudsher een weidevogelland. Van sommige soorten, zoals de grutto en scholekster, komen internationaal gezien in ons land uiterst belangrijke aantallen voor.

Eerst gevonden nest in 2024 van de kievit in de Eempolder

Vossenraster in Eemland: een hekwerk dat onder stroom staat om vossen uit dit weidevogelgebied te houden.

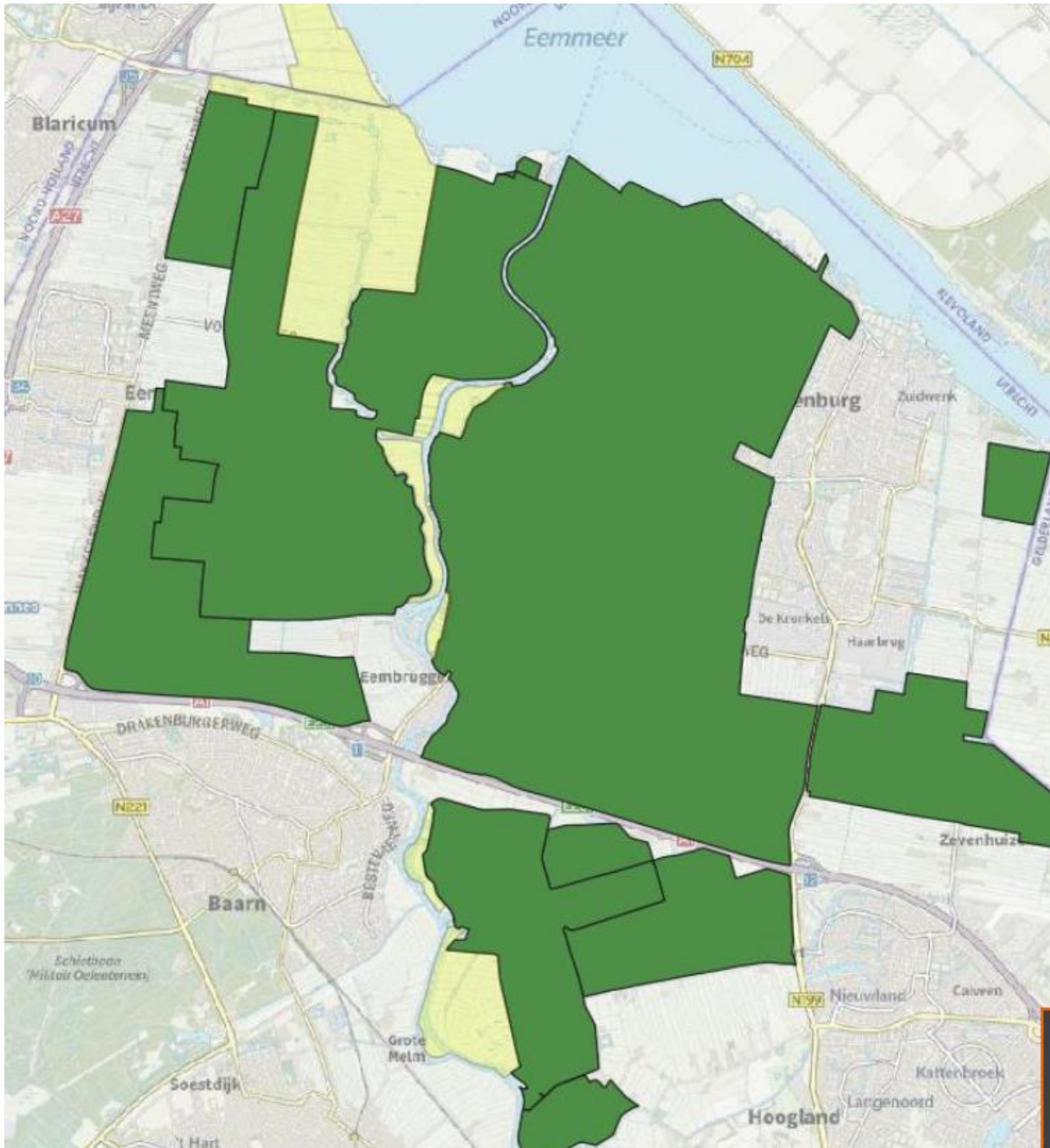
Intensieve vormen van agrarisch natuurbeheer bestaande uit een combinatie van beheermaatregelen die boeren nemen om weidevogels te beschermen zijn effectief (het zware beheer). Met name aanpassingen in het maai-beheer, verminderen van kunstmest en pesticiden, verhogen van het grondwaterpeil, kruidenrijk grasland en het beschermen van legsels en kuikens tegen predatie hebben een positief effect op de overleving van eieren en/of kuikens en dragen ze zo bij aan een positieve trend. Ook reservaatbeheer is een effectieve maatregel.

Het “Collectief Eemland” (verder te noemen CE), vroeger “Agrarische Natuurvereniging Ark- en Eemland”, ANV A & E, heeft “de beschikkingen voor de uitvoering van het weidevogelplan en droge dooradering voor Eemland” gekregen. De uitvoering wordt sinds enige jaren in al zijn facetten opgepakt en werpt zeker haar vruchten af via o.a. de toename op het zgn. zware beheer van het aantal territoria c.q. aantal broedparen.

CE kan nu zelf de vergoedingen toekennen en uitbetalen aan de boeren etc. binnen vastgestelde regels en afspraken; de provincie controleert dit. Door deze gezamenlijke aanpak op planmatige wijze uit te voeren vindt een uitgekiend beheer plaats en wordt de effectiviteit van beheersmaatregelen verhoogd. Dit beheer moet leiden tot een aantrekkelijk vestigingsbiotoop, een rustperiode om te broeden en voldoende kuikenland om de kuikens op te laten groeien.

Per 2023 is er een uitbreiding gekomen van het zgn. kerngebied voor percelen waar voldoende weidevogels aanwezig zijn. Het jaar 2020 was het eerste jaar dat de uitbreiding met de zgn. randzones in werking is gegaan. Hiervoor

kwamen in ons gebied aan aantal percelen zeker in aanmerking. Thans is er een nieuw kerngebied ontstaan voor de periode 2023-2028. Dit betekent een uitbreiding voor geheel Eemland van het aantal hectaren weidevogelbeheer tot ca 2700 hectares. Was in 2016 nog ca 1500 hectares.

Groen is weidevogelbeheer voor de periode 2023- 2028. Geel is reservaat

In het nieuwe systeem meedoende boeren moeten jaarlijks een beheerplan, percelen met “zwaarder” beheer, zoals plasdras-percelen, kruidenrijk beheer d.w.z. geen zware bemesting en kunstmest, eventueel ruige mest, uitgesteld maai-beheer etc. afspreken. Voor 2024 zijn de contracten op tijd afgerond met

contente boeren. Controle wordt o.a. gedaan door de Polderregisseurs (Gert Bieshaar, Henk Hilhorst en Ger-Jan Van Loenen).

Er wordt daarnaast ook controle uitgeoefend door de Provincie, Sovon en de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenwet-autoriteit).

De boeren Gertjan de Jong en René Stalenhoef helpen de aan plas-dras-zaken meedoende boeren bij het installeren van de pompen met zonnecollectoren.

Deze zijn eerder nog verder verbeterd: bij iedere pomp een extra zonnepaneel en voor ieder paneel een rubberen mat, dit om groei van hoge vegetatie voor het paneel te voorkomen.

Er zal ook zeker door de provincie worden gecontroleerd op het tijdig en juist invullen van de gebieds-- en stalkaarten bij de boeren: de vrijwilligers moeten die met eventueel hulp van de boeren invullen.

De polderregisseur kan afspraken bijstellen met verantwoorde vergoeding voor de boeren; mede door de toch weer bijzondere omstandigheden (nog nesten aanwezig en/of nog kuikens rondlopend) zijn er ook dit jaar enige last-minute-aanpassingen van de contracten geregeld; dit werkt bijzonder goed!

De plas-dras-gebieden zijn 5 maal gemonitord door speciaal daarvoor opgeleide vrijwilligers, waarbij bleek, dat er een scala aan vogels en vogelsoorten van deze gebiedjes gebruik maakt, o.a. ook kemphanen, witgatjes, zomertalingen, regenwulpen, watersnippen, bokje, bergeenden met pullen, kluten en zelfs ook steltkluten met kuikens.

Daarnaast werden andere zwaar-beheer-percelen ook 5 maal gecontroleerd. De plas-dras gebieden hebben ook dit jaar weer aangetoond zeer belangrijk te zijn voor het nestelen, broeden en het groot worden van kuikens. De voordelen van nat en bloemenrijk/kruidentrijk (insecten) zijn van groot belang. Er is sprake van een duidelijke tendens dat steeds meer legsels plaatsvinden in en direct rond de plas-dras gebieden. De overige gebieden worden steeds minder aantrekkelijk voor de vogels vanwege de toenemende droogte en het ontbreken van voedsel (regenwormen voor de oudervogels en de insecten voor de kuikens). De bodem wordt door de droogte dan te hard om nog met de snavel in de grond te komen. De percelen met plas-dras herbergen 5 keer meer vogels met jongen dan vergelijkbare percelen zonder plas-dras; De vegetatiestructuur op percelen met greppel plas-dras is geschikter voor foeragerende weidevogelkuikens dan op percelen zonder greppel plas-dras. Er komen zowel meer kleine (<4mm) als grote (>4mm) insecten voor op percelen met greppel plas-dras dan op percelen zonder greppel plas-dras. Tim Visser van Alterra (van de Universiteit Wageningen) heeft in 2017 een onderzoek gedaan in het gebied van CE (Collectief Eemland) dus ook in onze polder, naar de effecten van de introductie van plas-dras-gebieden en andere zaken vooral met betrekking tot de grutto. Zie: <https://www.collectiefeemland.nl/images/Downloads/Greppel-plas-dras-voor-weidevogelkuikens-Tim-Visser.pdf>

Het grootste probleem bij weidevogelbeheer is het lage opgroeisucces van de kuikens. Tijdens het opgroeien hebben ze – naast de predatiedruk - vaak gebrek aan voedsel en schuilmogelijkheden. Het idee is dat met greppel plas-dras het gras plaatselijk minder snel groeit en gevarieerder van structuur wordt, waardoor het insectenaanbod verbetert. En dat is precies wat weidevogelkuikens nodig hebben. De drassige grond is ook voor de volwassen weidevogels aantrekkelijk omdat ze daardoor gemakkelijk wormen kunnen vinden.

Als gevolg hiervan is op percelen met greppel plas-dras het aantal weidevogelgezinnen van grutto, Kievit en tureluur groter dan op percelen zonder greppel plas-dras. De effecten blijken bij oude plas-drassen groter te zijn dan bij nieuwe plas-drassen. Het aantal plas dras-situaties is inmiddels uitgebreid tot 109 in totaal Eemland.

Ook zijn er dit jaar percelen bijgekomen aan de Noord-Ervenweg en de Meentweg.

Aanvalsplan grutto

Het Aanvalsplan Grutto is een initiatief vanuit de overheid en natuurorganisaties en is met inbreng van zes weidevogelprovincies opgesteld. Het Aanvalsplan richt zich op het redden van de weidevogels in Nederland in combinatie met een fatsoenlijk inkomen voor boeren die het plan helpen uitvoeren.

Zie verder: <https://www.vogelbescherming.nl/docs/25f57adf-8401-47ab-91f7-8e7d239dcc2f.pdf>

Met het Aanvalsplan Grutto streeft naar het inrichten van grote, robuuste kansgebieden en het formuleren van verdienmodellen voor weidevogelboeren te creëren. De voortgang van dit plan voor de provincie Utrecht valt te lezen via bijgaande link: <https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/documenten/SB-Voortgang-Aanvalsplan-Grutto-in-Utrecht.pdf>

In 2025 wordt de voortgang van het Aanvalsplan Grutto geanalyseerd. Afhankelijk van de bevindingen kan worden besloten om de ambitie te versnellen en te verhogen naar de inrichting en beheer van maximaal 34 kansgebieden.

Wij zullen er met de boeren en met een gerichte aanpak en inrichting alles aan moeten doen om met de reeds aanwezige en nog uit te breiden natuur inclusieve landbouw ervoor te zorgen dat de vogels voldoende tijd krijgen om eieren uit te broeden en de kuikens voldoende insecten vinden.

Europese Commissie roept Nederland op om grutto beter te beschermen

De Europese Commissie wil dat Nederland meer doet om de grutto beter te beschermen. Het Rijk krijgt twee maanden de tijd om te reageren op de

aanmaningsbrief van het EU-bestuur. Het is de start van een ‘inbreukprocedure’, en in het slechtste geval kan ‘Brussel’ maatregelen opleggen aan Nederland. In de inbreukprocedure richt de EU-commissie zich in eerste instantie vooral op de grutto. Als het Nederland lukt het leefgebied en het aantal populaties van de grutto te verbeteren, is dit ook gunstig voor andere akker- en weidevogels, schrijft de commissie op de eigen website. ‘Dergelijke maatregelen zullen waarschijnlijk ook andere soorten landbouwvogels ten goede komen, zoals de Kievit en de schonekster, waarvan de populatieaantallen ook afnemen.’

Meer dan de helft van alle grutto's ter wereld broedt in Nederland. In ons gebied is er over de periode 2018 – 2024 gaat het goed en is er sprake van een trendmatige stabilisatie met gemiddeld in totaal ca 350 nesten en territoria.

Gerealiseerde activiteiten en waarvoor subsidie werd verkregen vanuit CE

1. Het plaatsen van vossenrasters rondom de percelen met plas-dras met bijbehorend kruidenrijk grasland en uitgestelde maaidata;
2. Het definitief verwijderen van bomen en boomopslag;
3. Uitbreiding van het aantal plas-dras situaties;
4. Uitbreiding van de bestaande drone capaciteit en creëren meer effectiviteit;
5. Uitbreiding van kruidenrijk grasland met greppel plas-dras

CE heeft in totaal 5 drones (warmte en ook RGB-camera's) aangeschaft, mede om voor de boeren te bekijken of het gebruik ervan nuttig en rendabel is; o.a. bijv. bij de weidevogelbescherming. Er zijn nu circa 25 opgeleide dronepiloten. De drone heeft ook reeds haar nut bewezen bij het monitoren van velduil nesten en kuikens. Er wordt binnen landelijk overleg gewerkt aan het verbeteren van de software van de drones. Meer directe en snellere waarneembaarheid van nesten/eieren met de drone.

ACTIVITEITEN

Ons werkgebied is de Eempolder (gemeente Eemnes, provincie Utrecht). Ons gebied wordt begrensd door de Eem, het Eemmeer, de A27 en de A1.

Voor het legselbeheer gaat het in Eemnes in totaal om 610 hectares met legselbeheer. In geheel Eemland gaat het om 2792 hectares weidevogelgebied, waarvan 651 hectares zwaar beheer, of te wel 23,33 %

Per gebied opereert in principe één beschermingsgroep; één vrijwillig(st)er is het aanspreekpunt, waarmee de coördinatoren/polderregisseurs ‘in het seizoen, dat loopt van half maart tot eind juni, contact houden over het verloop van het beschermingswerk; de aanspreekpunten houden contact met de boer(en) en administreren de nestgegevens. Er werd ook dit jaar met wisselende groepsformaties gewerkt. We hebben het idee dat het goed is gegaan. De

vrijwilligers leefden en werkten mee en het blijft mooi werk! We blijven wel steeds streven naar verbeteringen.

Nieuwe vrijwilligers worden zoveel als mogelijk door de reeds ervaren vrijwilligers meegenomen tijdens de activiteiten in het veld om zodoende kennis en ervaring op te doen omtrent het waarnemen en het gedrag van de weidvogels

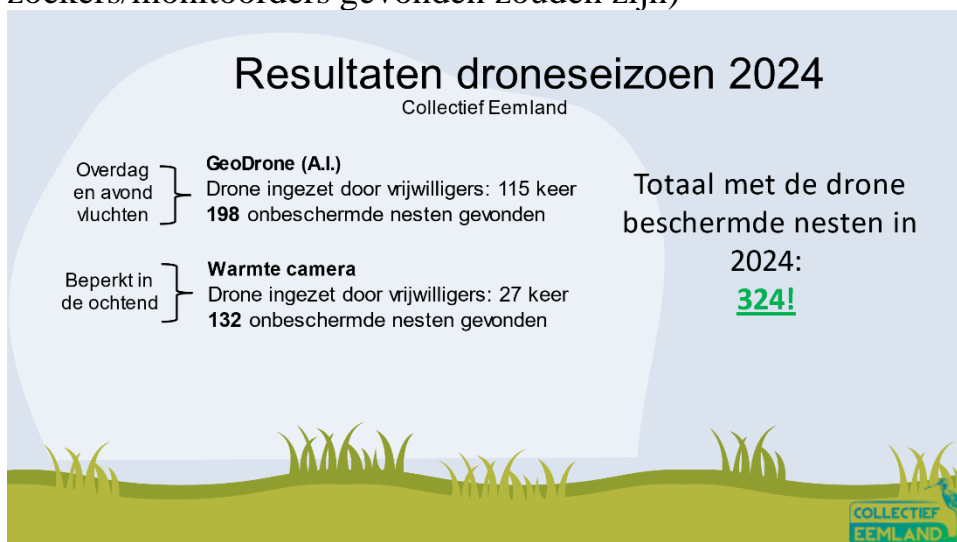
We hebben weer heel wat nesten gemarkeerd en beschermd; waar nodig werd schrikdraad (vaak zonder spanning) om nesten gezet; er is geholpen tijdens het maaien om jonge vogels te sparen. Daarbij maken we gebruik van kleine “kooitjes” of dozen waar we de te redden jongen tijdelijk in “opslaan”; de ouder-vogels horen en/of zien hun jongen en pakken de zorg weer op, zodra ze worden losgelaten; dit werkt goed.

Gert heeft als coördinator regelmatig contact met het provinciale Landschapsbeheer Erfgoed Utrecht (LEU) en minstens tweemaal per jaar is er het provinciale coördinatorenoverleg.

Ook werden enige malen eieren in mandjes geplaatst op maisland dat bewerkt wordt (ploegen/zaaien)

Inzet van Drones

De inzet van de drones is het afgelopen jaar fors toegenomen en heeft zeker aanvullend bijgedragen aan meer effectiviteit bij het vinden van nesten. Hieronder een overzicht van het aantal met de drone beschermde nesten (wil niet zegen dat deze nesten of deel daarvan niet ook door de zoekers/monitoorders gevonden zouden zijn)

De activiteiten van de drones omvatten:

- 1) Zoeken naar nesten m.b.v. warmtecamera (ochtend)
- 2) Zoeken naar nesten m.b.v. RGB-camera (overdag)
- 3) Inmeten van de oppervlakte van plas-dras situaties
- 4) Controles op de plaatsing van plas-dras pompen
- 5) Controles op laat maaien 31 mei
- 6) Controles op laat maaien 14 juni

LAST MINUTE BEHEER

We hebben dit seizoen extra aandacht gegeven voor de mogelijkheid van het afsluiten door de boeren van het zogenoemde last minute beheer (later maaien dan gepland). Dit is in vele gevallen (ca 12) ook daadwerkelijk gebeurd. Dit regelt de polder-regisseur, op verzoek van en in overleg met de boeren en de vergoeding-gevende instanties CE. Deze flexibiliteit is zeer effectief: er zijn veel zaken die door de afhankelijkheid van het weer, niet maanden van tevoren in een contract op vaste data zijn te prikken!

Overigens zijn de boeren soepel en wordt er ook op eigen initiatief later gemaaid; ze rapporteren dit wel aan de polderregisseurs.

Het is mogelijk om tijdens het seizoen, wanneer de boer van plan is te gaan maaien en ziet dat er kuikens zijn, een ad hoc pakket voor één seizoen af te sluiten. Dit heet last-minute beheer. Het biedt de mogelijkheden om gedurende het seizoen in te spelen op de eventuele aanwezigheid van legsels en vooral jonge weidevogels. Dit kan via één of meerdere van de volgende drie vormen: 1. Het verlengen van een pakket met rustperiode. Hierbij wordt de bestaande rustperiode met één of twee weken verlengd tot het moment dat verwacht mag worden dat zich geen jonge vogels meer in de beheereenheid bevinden. 2. Het creëren van kuikenvelden. Hierbij laat de boer bij het maaien stroken of blokken gras staan die tenminste 2 weken later worden gemaaid dan de rest van het perceel en deze dienen tot minimaal 1 juni te blijven staan.

In verband met de droogte in de maand juni is er bij een tiental boeren extra last minute afgesproken met de boeren door het laten draaien van de pompen zodat de plas dras nog zoveel in stand bleef ten behoeve van de nog aanwezige vogels en kuikens Dit was zeker een succes.

OMVANG VAN AANTALLEN BESCHERMERS, BOEREN EN HECTARES

Het aantal beschermers/vrijwilligers was dit jaar 40. Verreweg de meesten zijn enorm enthousiast bezig en leren voortdurend, al doende en van meer ervaren collegae.

Nieuwe beschermers blijven welkom, vooral als ze wat ervaring hebben met nesten zoeken of ten minste de nodige affiniteit met (weide)vogels hebben.

Het aantal boeren bedroeg 37. In 2018 was dit nog 30. De toename is te verklaren vanuit het ook betrekken van de zgn. randzones bij het weidevogelbeheer. Het totaal aantal deelnemende boeren bedraagt dit jaar 90 (Westelijk en Oostelijk Eemland in totaal). Ook is er een aantal boeren vanuit Bunschoten die vogelland hebben in Eemnes

Verbeteren kruidenrijk grasland en optimaliseren profiel t.b.v. greppel plas-dras

Om een mini optimaal weidevogelbiotoop te realiseren op bedrijfsniveau (wat gehanteerd wordt als instapeis voor een deelnemer naast de aanwezigheid van weidevogels) liggen de kruidenrijkpercelen hoofdzakelijk rond de greppel plas-drassen. Doordat CE jaarlijks de plas-drassen inmeet met GPS is de vorm en de oppervlakte bekend. Met maatwerk inrichtingsmaatregelen is het mogelijk de oppervlakten eenvoudig te vergroten. Daarmee verhogen we de efficiëntie van de greppel plas-drassen omdat niet elk perceel waterpas ligt.

In het kader van een project is bij één van onze deelnemers gekeken naar de uitgangssituatie van de plas-dras in combinatie het kruidenrijk perceel. Hierbij is niet alleen gekeken naar de chemische samenstelling van de grond maar ook naar het bodemleven en de mogelijkheden om voedingsstoffen vast te leggen. Het betreft dan TEC (de totale uitwisselingscapaciteit) en CEC (Het negatief geladen oppervlakte van de bodemdeeltjes heet het kationenadsorptiecomplex of CEC)

. Heel kort samengevat gelden de volgende adviezen.

- Strooien van vaste mest om het bodemleven te voeden. Dit stellen we op max 10 ton per ha.
- Strooien van steenmeel. Steenmeel is een slow release meststof met sporenelementen die vooral voor kruiden en bodemleven belangrijk zijn. Een belangrijk onderdeel van steenmeel is de pH verhogende waarde. De gemiddelde pH op de percelen is net 5, terwijl kruiden 6 prefereren. Om de Ph waarde op peil te brengen hebben we gemiddeld 2 ton steenmeel per ha nodig als reparatiebemesting.

Kwalitatief goed kruidenrijk grasland is essentieel voor de overlevingskansen van weidevogelkuikens. Onder een goed kruidenrijk perceel wordt verstaan: voldoende gebiedseigen kruiden en variatie in de vegetatie
Het Collectief Eemland heeft al vele jaren kruidenrijk grasland. Op deze percelen wordt voornamelijk ruige mest uitgereden en bij voorkeur geen drijfmest. Het advies van het collectief is maximaal 10 ton ruige mest per Ha. Op deze wijze zouden de percelen voldoende moeten verschrallen. De resultaten hiervan zijn wisselend.

In 2019 heeft het Collectief een veldinventarisatie gedaan volgens een beoordelingsformulier van de Vogelbescherming. Veel percelen blijven hangen in het zogenaamde witbolstadium. Dit komt omdat we niet kunnen maaien voordat de witbol in de bloei komt. We hebben te maken in het kader van de weidevogels met rust tot 15 juni. Het resultaat van de inventarisatie is dat 15% als goede tot zeer goede kruidenrijke percelen bestempeld kunnen worden. Bij 85% van de percelen zullen er dus aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om goed kruidenrijk grasland te creëren.

Het Collectief heeft de afgelopen jaren ervaring opgedaan met het doorzaaien van de kruidenrijke percelen. Door het doorzaaien zouden er meer kruiden moeten ontstaan, dit gaf echter niet het gewenste resultaat. In een vervolgprouf is een perceel gefreesd en zijn er kruiden en gras ingezaaid. Deze proef geeft wel het gewenste resultaat.

Op een kruidenrijk perceel van een deelnemer is er in samenwerking met de Vogelbescherming een onderzoek uitgevoerd naar de bodemgesteldheid. Uit dit onderzoek blijkt dat de pH op dit perceel te laag is (pH=5,2). Om dit te verhogen wordt er geadviseerd om steenmeel te strooien. (Soil Smart Analyse, uitgevoerd door Holag en Groeibalans. Als bijlage 10 toegevoegd.) Om op andere kruidenrijke percelen de pH te bepalen dient er een bodemonderzoek uitgevoerd te worden. Op basis hiervan wordt de hoeveelheid te strooien steenmeel bepaald. De kruidenrijke percelen bevinden zich meestal rondom een plas-dras situatie. Niet elke plas-dras situatie in Eemland is van voldoende grootte. De herinzaai van de kruidenrijke percelen biedt daarom een unieke kans om ook de plas-drassen te optimaliseren. Op de meeste percelen zal daarom ook beperkte grondverzet uitgevoerd worden om de plas-dras situaties te vergroten. Hierdoor wordt er een optimale weidevogelbiotoop gecreëerd met voldoende water en kruiden.

Ten slotte worden de percelen ingezaaid met een mengsel van BG11 en het gruttomengsel. Het BG11 grasmengsel is bij uitstek geschikt voor veengrond en zware klei welke in de Eempolders te vinden zijn. Dit mengsel bevat een zeer beperkt aandeel Engels raai en voornamelijk andere grassen om zo voldoende variatie in vegetatie te creëren. Het gruttomengsel bevat diverse kruiden die bijdragen aan een goede voedselvoorziening van de kuikens.

Na opkomst kunnen ongewenste kruiden zoals distel, zuring en brandnetels ontkiemen. Om de kruiden zo min mogelijk concurrentie te geven is het zaak deze te bestrijden. Het advies is om 3 maal een pleksgewijze onkruidbestrijding uit te voeren met behulp van rugspuit of quad.

Beknopte werkwijze:

- Maaien kruidenrijk na 15 juni en gewas afvoeren.
- Frezen bestaande zode.
- Herdimensioneren van de greppel plas-dras door beperkt grondverzet.
- Optimaliseren pH met behulp van steenmeel
- Half augustus inzaaien met een BG 11 mengsel en

- graslandkruiden (gruttomengsel)
- 3 maal pleksgewijze onkruidbestrijding met rugspuit of quad.

In ons gebied is ook een aantal percelen geploegd/gefreesd en opnieuw ingezaaid met een kruidenrijk grasmengsel. In totaal in Eemland 120 ha> tevens is dan de greppel-plas-dras verbeterd, zodat er niet snel een vijver ontstaat en er sprake is van taludvorming

Dit zal vrijwel zeker leiden tot een verhoogde aanwezigheid van broedende weidevogels.

WEERSINVLOEDEN EN AGRARISCHE WERKZAAMHEDEN

Het weer kan grote invloed hebben op de reproductie van weidevogels. Strengere winterperioden kunnen de overleving van weidevogelpredatoren en hun alternatieve prooien beperken. Neerslag en temperatuur beïnvloeden daarnaast de grasgroei en daardoor het moment waarop boeren gaan maaien. Dit blijkt jaarlijks grote gevolgen te hebben voor weidevogels, niet alleen doordat tijdens het maaien nesten en kuikens verloren kunnen gaan, maar ook doordat met maaien het oppervlak “geschikt” biotoop voor predatoren en gruttokuikens afneemt. Ongemaaid grasland biedt naast insecten ook dekking voor nesten en kuikens. Langdurige regen kan de foerageertijd van jonge kuikens belemmeren omdat hun verenkleed van dons nog niet waterdicht is en ze onder hun ouders moeten schuilen

De maanden januari, februari en april verliepen in Nederland natter dan gemiddeld. De eerste vier maanden van het jaar zijn de natste ooit; er viel gemiddeld 319 mm neerslag, terwijl dat normaal 219 mm is in deze periode. De grote hoeveelheid neerslag heeft als resultaat dat er geen neerslagtekort is, gemeten vanaf 1 april.

Maart was een record brekende maand. Het was wereldwijd de tiende warmste maand op rij. De mondiale temperatuur lag 0,73°C hoger dan het 1991-2020 gemiddelde, iets minder dan de afwijking in februari (0,81°C).

Ook in Nederland waren de hoge temperaturen te voelen. Het was de zachtste maart sinds het begin van de metingen in 1901. Het heeft geen enkele keer gevoren, wat maar één keer eerder is voorgekomen (1912). In maart viel er ook minder neerslag dan normaal, maar met een relatief laag aantal zonuren was het vrij somber. De maandgemiddelde temperatuur was 9°C, dat is 2,5 graden warmer dan normaal gemeten over 1991-2020.

De relatief droge maart tekent sterk af tegen een extreem natte aprilmaand. Gemiddeld viel in april twee keer zo veel neerslag als normaal in Nederland. Het is de tweede natste aprilmaand sinds het begin van de metingen. April kende dit

jaar een aantal warme dagen en er werd zelfs een weerrecord verbroken met 24°C op 6 april. Met een gemiddelde temperatuur van 10,8°C tegen 9,9°C normaal, staat april 2024 in de top 10 van warmste aprilmaanden.

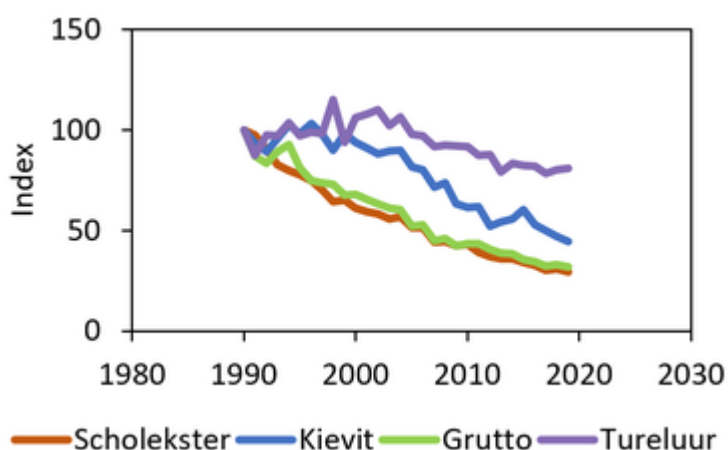
Met gemiddeld over h t l and 124 millimeter tegen normaal 58 normaal was de maand mei recordnat. Het was ook uitzonderlijk zacht. De maand juni was betrekkelijk koel, maar ook zeker zonnig en had een gebruikelijke regenval

De genoemde weersomstandigheden hadden ook een invloed op het verloop van het broedseizoen. Door de natheid van de bodem en de voedselomstandigheden niet echt goed in de maanden april-mei. De grasgroei kwam door de natte lente beduidend later op gang. Waardoor ook de aanwezigheid van insecten en wormen duidelijk minder was. Vogels zijn daardoor waarschijnlijk niet tot broeden overgegaan of hebben het broeden uitgesteld. Door de natheid via het n in de periode medio mei tot medio juni was het voedsel (insecten zoals tweevleugeligen, kevers en bovengronds aanwezige regenwormen) van de kuikens niet of nauwelijks voorhanden. Betekende wel dat er eerst laat gemaaid kon worden, wat een positief kan zijn voor de rust tijdens het broeden, het uitkomen van de eieren en de rondlopende kuikens

Het aantal broedparen bleef op peil

Broedparen (nesten en territoria)

2020	693
2021	631
2022	684
2023	564
2024	570

Aantalsontwikkeling van vier weidevogelsoorten (Bron: SOVON)

Als gevolg van de geschetste natheid waren laat nog enkele nesten aanwezig en liepen er nog kuikens rond die nog niet vliegvlug waren. Op maisland zelfs inde

maand juli waren er enige nesten. Als gevolg daarvan werd door een aantal boeren bepaalde percelen later gemaaid dan aanvankelijk was voorzien, nl. per 15 juni. De vogels hadden het broeden uitgesteld of zijn bij verlies van nesten nog met een tweede nest begonnen. Dit heet last-minute beheer. Het biedt de mogelijkheden om gedurende het seizoen in te spelen op de eventuele aanwezigheid van legfels en vooral jonge weidevogels.

Er is op ca 90 hectare ruige mest uitgereden, goed voor het bodemleven, de pieren en naderhand de insecten, optimaal foerageren voor pullen en volwassen vogels.

Door intensivering van de landbouw, maar ook door klimaatverandering, is de grasgroei gemiddeld genomen steeds vroeger op gang gekomen. Voor de gruttokuikens is het essentieel dat de vegetatie nog halfopen is wanneer zij uit het ei kruipen, zodat zij zich jagend door het grasland kunnen begeven. In plaats kan het zo worden dat de vogel een weiland treft vol hoog en dicht gras dat steeds sneller groeit en ook steeds eerder wordt gemaaid. Er waren soms al geluiden dat het gras in april snel hoog stond.

GEVONDEN LEGSELS EN UITKOMSTRESULTATEN

Onderstaand zijn de aantallen vermeld van zowel het legselbeheer als ook van het zwaar beheer in de gehele Eemnesser polder in 2024 (voor zover afspraken met de betreffende boeren). En een historisch overzicht van het legselbeheer Conclusies als volgt:

- De **kievit** had een ongeveer zelfde aantal nesten als in 2024, nl 159. nesten. In 2023 waren het 161 nesten. Het aantal territoria was duidelijk meer, nl 103. Dit was 89 in 2023.

De kievit is een vroege broeder; dit jaar begonnen ze wat later, mede door het natte weer in maart en april. De piek van de eileg valt normaal in de eerste helft van april. Het eerste kievitsnest werd gevonden op 22 maart door Jan Rigter bij Cor Wiggerts. De kievit begint na verlies van een nest, vrij snel aan een vervolgnest. Deels broedt de kievit ook op maisland en dus deels minder afhankelijk van plas-dras. De predatie is duidelijk het hoogst bij de kievit. 80 % van de predatie vindt bij de kievit plaats. Nesten liggen vaak op open grond.

Half mei vormen zich groepen mislukte broedvogels. Daarna volgen verschillende trekgolven, waarvan de meest omvangrijke in oktober en november plaatsvinden. Dan zijn misschien wel een miljoen Kieviten in ons land aanwezig. Wat daarvan in de winter aanwezig blijft, hangt af van het weer. Bij zacht weer blijven grote aantallen pleisteren, strenge vorst leidt tot een bijna algehele uittocht. De terugtrek vindt in zachte winters plaats vanaf half februari, na een koude winter enkele weken later; de piek

valt onveranderlijk in maart. Landelijke tellingen laten een afname zien, met echter regionale verschillen.

- De **grutto** was dit jaar wat minder qua nesten. Een aantal van 46 nesten in 2024 en 53 nesten in 2023. Het aantal territoria was minder. 111 in 2024 en 101 in 2023.

Het broeden kwam wel later op gang. Als hoofdoorzak geldt de de natheid in de periode half april/mei waardoor het broeden werd uitgesteld c.q. afgesteld. Naar verluidt vertrokken vanwege de droogte een aantal grutto's ook reeds daarom vroeg naar het Zuiden. Anderzijds deed de grutto het wel goed binnen de plas-dras gebieden.

De grutto start begin april: De grutto vertrekt steeds later naar het zuiden en komt vaker eerder terug naar de Nederlandse weilanden, waarmee de vogel steeds langer in Nederland verblijft. Er worden nu al het hele jaar door grutto's gezien, maar dat is de variant die op IJsland broedt. De vogel die in onze weilanden broedt, is de Noordwest-Europese variant van de grutto. De eerste 'Nederlandse' grutto's werden dit jaar beginfebruari gespot in Eemdijk. De grutto's vertoeven 's winters in West-Afrika of Zuidwest-Europa. Ze arriveren bij ons, afhankelijk van de temperatuur, vanaf februari of begin maart. De voorjaarsgroepen concentreren zich rond ondiepe wateren of natte graslanden en vallen in april uiteen. Mislukte broedvogels bezoeken al in mei gemeenschappelijke slaappleatsen, een maand later gevolgd door jonge vogels. Een deel van de vogels blijkt direct naar de overwinteringsgebieden te vliegen. De laatste Grutto's verlaten het land meestal in augustus. Rond 1975 waren er nog 120.000 broedparen

- Ook de **tureluur** was in aantal zeer goed vertegenwoordigd binnen het plas-dras gebied en het uitgesteld maaien. Het aantal territoria in 2024 was duidelijk meer nl. 82 en dat waren er in 2022 nog 75. In totaal dus een een stabiel aantal broedparen (legsels en territoria); 106 in 2024 en 105 in 2023, in 2022 waren het er nog 148. Het eerste nest werd gevonden op 30 april. De tureluur begint circa een week later met broeden dan de grutto. Hoewel het hele jaar in ons land aanwezig, is de Tureluur in juli en augustus minstens tweemaal zo talrijk als in de rest van het jaar. In de nazomer trekt een deel van onze broedvogels weg terwijl de rest in de getijdengebieden vertoeft. Hier krijgen ze gezelschap van Tureluurs uit Noord-Europa. Midden in de winter zijn de aantallen het laagst; de overwinteraars zijn in meerderheid afkomstig uit IJsland. Strengere vorst zorgt voor gedeeltelijke wegtrek, terwijl er onder de achterblijvers veel slachtoffers vallen. De voorjaarstrek begint in maart, wanneer ook de eigen broedvogels terugkomen, en bereikt een top in mei, wanneer noordelijke vogels doortrekken. De landelijk getelde aantallen schommelen al decennialang zonder duidelijke trend.

Scholekster met kuikens

Als de tureluurkuikens eenmaal uit het ei zijn gekomen, blijven ze vaak binnen een straal van zestig tot honderd meter van het nest. De ouders zijn erg plaatstrouw en maken hun nest vaak op dezelfde plek. Zo leren ze hun gebied door en door kennen. In tegenstelling tot veel andere weidevogels, groeien de kuikens van de Tureluur vooral op plekken op waar minder maaimachines komen, zoals (greppel)plasdrassen, slootkantjes en braakliggende stukjes. Ook zijn de ouders behendig in het wegleiden van de kuikens, waardoor ze maaimachines kunnen ontwijken.

- De **scholekster** was qua broedparen stabiel. In 2023 waren het 48 broedparen (legsels en territoria). In 2024 was dit aantal 45. De scholekster legt meestal drie, soms vier eieren in een nest gemaakt in een ondiep kuiltje. Meestal broedt de scholekster op grasland, maar ook op bouwland worden veel nesten aangetroffen.
- De eieren komen uit na 25 à 27 dagen broeden. De jongen worden dan nog een poosje gevoed door de ouders, in tegenstelling tot bij de meeste andere weidevogels.

De scholekster begint doorgaans later in het seizoen. Het eerste scholekster nest is redelijk vroeg op 9 april gevonden. De Scholekster breidde zijn broedgebied in de twintigste eeuw sterk uit richting binnenland. Sinds ongeveer 1985 nemen de aantallen sterk af. De oorzaken daarvoor liggen zowel in de broedtijd als winter. Broedvogels brengen

vooral in het intensief gebruikte boerenland te weinig jongen groot, terwijl overwinteraars kampen met voedselgebrek.

Duidelijk is dat er sprake is van een structurele verschuiving van nesten in het reguliere weideland naar de plas-dras gebieden.

In 2024 was het aantal nesten in het reguliere weiland in geheel Eemland 1056 d.w.z. 103 nesten meer dan in 2023. In geheel Eemland in 2023 waren er 712 territoria. En in 2024 waren er 758 territoria. Dus een toename van 46 territoria. In 2016 waren dat nog 419 territoria.

Ieder jaar een verbetering in Eemland

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Vershil
Totaal aantal hectares weidevogelbeheer	1497,6	1514,4	1644,6	2257,4	2391,6	2472,5	2667,8	2783,5	2792,1	8,55
Aantal hectares zwaar beheer	340	372	379	473	534	497	588	624	651	26,65
Aantal stuks greppel plas-dras:	41	45	48	66	76	85	100	104	109	5
Percentage zwaar beheer	22,70%	24,59%	23,07%	20,96%	22,35%	20,10%	22,02%	22,43%	23,33%	0,90%

Ook in 2024 is het aantal hectares met weidevogelbeheer toegenomen en wel tot 2792 hectares voor geheel Eemland waarvan dan 651 hectares zwaar beheer en in totaal 109 stuks greppel plas-dras

Het aantal door onze groep beschermde nesten is ook dit jaar in 2 delen vermeld: het deel legselbeheer en de resultaten in de percelen met “zwaar beheer” waar niet mag worden gelopen i.v.m. onnodige verstoring, waar alleen observatie op afstand.

Aantal nesten per soort

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Kievit	159	161	170	168	232	204	192
Grutto	46	53	54	54	80	8	53
Scholekster	31	29	29	30	51	45	32
Tureluur	24	30	26	25	27	27	22
Totaal	260	273	285	277	390	354	299

Van de 260 nesten waren er 85 op maisland en 175 op grasland

Aantal territoria per soort - zwaar beheer**Totaal nesten en territoria**

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Kievit	103	89	133	116	94	73	262	250	303	284	326	265
Grutto	111	101	123	125	122	116	157	154	177	179	202	169
Scholekster	14	19	27	43	13	11	45	48	56	73	64	43
Tureluur	82	75	122	70	74	70	106	105	148	95	101	92
Totaal	310	284	403	254	303	270	570	564	684	631	693	569

We zien een stabilisatie qua verschuiving van nesten naar territoria (zwaar beheer).

Geheel Eemland nesten en territoria

	Nesten	Territoria	Totaal
2018	926	568	1494
2019	940	545	1485
2020	1096	643	1739
2021	882	811	1693
2022	936	798	1734
2023	1006	712	1718
2024	1056	758	1814

Predatie als invloed op nest en broedsucces

Predatie is een groot en complex probleem voor weidevogels. We vergeten het wel eens als we balen van een verloren nest, maar het is niet meer dan normaal dat een deel van de legfels, kuikens en volwassen vogels opgegeten wordt door predatoren. Toch lopen de verliezen door predatie in het land wat te vaak zo hoog op dat in sommige delen van Nederland het ontmoedigen, weren en bejagen van predatoren steeds meer een gebruikelijk onderdeel van weidevogelbeheer zijn geworden.

Maar afgezien van predatie is voedselbeschikbaarheid voor kuikens het belangrijkste knelpunt bij weidevogels.

Daarbij is vooral ook de doorwaardbaarheid van uitgestelde maaidatum-percelen een groot probleem.

Des te minder mest, des te beter doorwaadbaar. Maar op veengronden duurt het jaren voordat de bemestingstoestand zodanig is gedaald dat de 1e snede ook na medio mei nog goed doorwaadbaar is voor kuikens.

Nestsucces en broedsucces

Nestsucces en broedsucces hebben verschillende betekenissen. Het broedsucces slaat op het feit dat een broedpaar tenminste één vliegvlug kuiken weet te reproduceren. Het nestsucces geeft de kans in procenten aan dat minstens één ei van een legsel succesvol uitkomt

Woelmuizen

Woelmuizen sturen op onze breedtegraad een aanzienlijk deel van de ecologische processen aan. Aardmuis en vooral veldmuis zijn in gebieden waar weidevogels voorkomen vaak de talrijkste woelmuizen hoewel plaatselijk. Ze komen vooral voor in weinig betreden habitats als bermen, kades en slootkanten maar in jaren met veel muizen kunnen ze zich sterk uitbreiden naar landbouwpercelen.

Woelmuizen kennen een zogenaamde cyclische populatieopbouw. Slechte jaren worden opgevolgd door opbouwjaren, piekjaren en in uitzonderlijke gevallen kan zelfs van uitbraken van met name veldmuis worden gesproken (zoals deze eeuw al twee keer in het Friese merengebied het geval is geweest).

Dat maakt gebieden met hoge dichtheden weidevogels met name in jaren met weinig muizen, bijzonder kwetsbaar voor predatie door gebrek aan alternatieve prooien.

In jaren met een verhoogd muizenaanbod, zoals in 2014 en 2019, laten predatoren weidevogellegfels en -kuikens veelal links liggen. Een jaar later zijn de muizen echter verdwenen en zijn er extra veel predatoren (veel jongen) die het broedsucces van weidevogels decimeren.

Over het geheel zien we in 2024 in ons gebied een gelijkblijvend het aantal broedparen ten opzichte van het seizoen 2023.

Totaal aantal nesten en territoria in 2022 was 570 en in 2023 was dit aantal 564.

Qua aantal een geringe toename. Schommelingen tussen jaren zijn normaal.

Over een periode van 5 jaren is er sprake van een redelijk grote stabilisatie.

Belangrijk ook te vermelden dat de predatie in het seizoen 2024 in vergelijking met een 10-jaars historisch gemiddelde van 15,8 % laag was, 11,7 %.

Was in 2023 wel uitzonderlijk laag nl 22,2 %. Het nettoresultaat van het broeden uitkomen c.q. vliegvlug worden is derhalve zeker goed te noemen.

Verliezen per soort 2024

<u>Soort</u>	<u>P</u>	<u>PK</u>	<u>V</u>	<u>PV</u>	<u>OV</u>	<u>Totaal</u>
Kievit	5	2	2	2		11
Scholekster	3		1			4
Grutto			2	4	1	7
Tureluur	2					2
Totaal	10	2	5	6	1	24
% van totaal	41.67	8.33	20.83	25	4.17	

Legenda:

P: Soort niet beken PK:

Door vogel bijv. kraai of meeuw V: Verlaten PV: Door vos OV: Wel duidelijk maar niet in te vullen

Verliezen per gebied 2024

<u>Gebied</u>	<u>P</u>	<u>PK</u>	<u>V</u>	<u>PV</u>	<u>OV</u>	<u>Totaal</u>
UT313AE Bekaaiide Maatpolder	1					1
UT317AJ Zuidpolder	2	1				3
UT317AE Maatpolder	1		2	1	1	5
UT317AC Noordpolder te Veld		1	1	5		7
UT317AA Buitengebied Eemnes	2					2
UT317AG Zuidpolder te Veld	4		2			6
Totaal	10	2	5	6	1	24
% van totaal	41.67	8.33	20.83	25	4.17	

Predatie

Jaar **2024** **2023** **2022** **2021** **2020**

Totaal **18** 20 62 36 89

% predatie 11,6 7,2 22,2 13 27

De predatie was in 2024 lager dan het gemiddelde over laatste 10 jaren van 15,8 %

Minder predatie

Het nestsucces van weidevogels verschilt sterk per jaar, zo blijkt uit de nestgegevens die weidevogelbeschermers verzamelen. Hoewel de vier steltlopersoorten vergelijkbare fluctuaties laten zien, lijkt het nestsucces van de Tureluur steeds iets hoger te liggen dan de andere soorten. Die schommelingen hangen samen met verschillende factoren. Weersomstandigheden en voedselbeschikbaarheid hebben een grote invloed op de overleving van nesten en de kuikens, maar de muizenstand speelt al eerder een belangrijke rol. Bij een hoge muizenstand schakelen predatoren veelal over op muizen. Zijn er minder muizen, dan gaan ze op zoek naar ander voedsel, zoals eieren en jonge weidevogels. De afgelopen jaren is de predatiekans van nesten bij alle onderzochte weidevogelsoorten toegenomen, maar het minst bij Kievit en Tureluur. Tureluurs hebben dan ook een sterke voorkeur om zich in het grasland in de buurt van een Kievit te vestigen.

VELDERVARINGEN

Hieronder volgt een aantal waarnemingen/ bijzondere zaken, die we en passant deden en meemaakten. Plas-dras gebieden bieden naast een aantrekkelijke plek voor het broeden en het vliegvlug worden van kuikens ook de mogelijkheid van foerageren van doortrekkers en het opvetten na het broeden.

Ook werden enkele andere nesten/territoria gevonden:

1 veldleeuwrik, 3 bontbekplevier, 1 kleine plevier en 2 slobbeend 2 gele kwikstaart, 1 graspieper en 1 slobbeend.

Hieronder nest kievit in mandje gedaan i.v.m. het tijdelijk verplaatsen bij ploegen en zaaien op maisland.

Verborgen nest tureluur nadat er reeds gras handmatig opzij is geschoven

Dit jaar werden incidenteel velduilen waargenomen.
Het heeft niet tot broeden geleid.

Wel worden met regelmaat ook andere opvallende vogels waargenomen,
zoals diverse steltlopers, kemphanen, goudplevieren etc. het gaat dan veelal
om doortrekkers.

Bij Gijs van Laar een nest witte kwikstaart in de mengvoederwagen.

Er overwinteren grote aantallen grauwe ganzen, brandganzen en kolganzen in de Eempolders; ook smienten grazen er in de winter op grote schaal. Er zijn steeds meer grauwe ganzen die hier blijven broeden. Canadese ganzen – een uitbreidende populatie – trekken helemaal niet.

In het algemeen blijven alle soorten ganzen voor de boeren een groter wordend probleem, mede omdat de vergoedingen voor financiële schade ontoereikend zijn en het weer extra administratieve rompslomp geeft. Bovendien werken de boeren niet ‘voor de ganzen’!

Er broedden boerenzwaluwen bij verschillende boerderijen en onder de bruggen over de weteringen en sloten. De reden voor de mindere aanwezigheid zijn thans nog niet bekend. Toch waren er bij 2 boeren in de Maatpolder grote kolonies huiszwaluwen; 1 van 17 paartjes huiszwaluwen (Johan Eek) en 1 van 53 paartjes huiszwaluwen (Frans Rigter).

Er werd op het maisland van Gerard Rigter een groot aantal nesten van Kievit, en ook 2 nesten van bontbekplevier en een nest kleine plevier in ‘mandjes’ gezet. Dan kan de boer deze tijdens de werkzaamheden verplaatsen.

Doelstellingen voor de komende jaren

- Primair is het doel in algemene zin gericht op een optimale weidevogelbescherming in ons gebied;
- Er zal nader gekeken worden naar de omvang van de zgn. kerngebieden en de randzones voor 2023 -2028. Of wel welke percelen komen wel of niet in aanmerking voor mogelijke aanwijzing i.v.m. subsidiering;
- Bezien welke invulling en uitvoering gegeven kan en moet worden aan het zgn. aanvalsplan Grutto;
- Gevolgen van de maatregel vanuit de Europese Commissie voor meer aandacht bescherming van de weidevogels.

Verder ook

- Instandhouden van de constructieve en prettige relatie met de boeren; waar mogelijk en nuttig verhogen deelnamebereidheid; deelnamebereidheid van de boeren (is al zeer hoog);
- Verder implementeren van beheersmaatregelen, zoals het werken met de drones;
- Uitbreiden van kruidenrijk grasland en bodemvoeding en bescherming.
- Uitbreiden van het aantal beheerspakketten met de boeren gericht op langere rustperiode (bijv. tot 1 juli);
- Uitbreiding van de plas-dras situaties waar mogelijk en nuttig;
- Instandhouden goede samenwerking met het Collectief Eemland op het gebied van het monitoren, implementeren actieplan en ontwikkeling.

Tot Besluit

Dit jaar was ook weer een weidevogelbeschermingsjaar met onverwachte aspecten, zoals het de natheid in april en mei. Het was toch een goed jaar voor de vogels, met name door steeds weer verbeteringen qua inrichting, beheer en de broedresultaten.

We hebben in goede harmonie met elkaar en met de boeren/ grondbezitters samengewerkt. deelnamebereidheid van de boeren in de Eempolders is groot te noemen.

Nog steeds geldt: ‘de opbrengst’ kunnen we niet precies bepalen, maar we denken dat ons werken beslist zeer nuttig is. En bovendien is het fantastisch leuk en heel boeiend!

We vertrouwen erop, dat we ook het komende seizoen weer op de boeren en de vrijwilligers kunnen rekenen!

Gert Bieshaar,

Ger-Jan Van Loenen,